

N:o 3.

Ank. till Riksd. kansli den 29 april 1909, kl. 4 e. m.

Sammansatta bevillnings- och lagutskottets betänkande i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t med anhållan om förslag till lagbestämmelser i syfte att för vissa personer försvåra åtkomsten af starka drycker m. m.

I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 154, som för förberedande behandling öfverlämnats till sammansatta bevillnings- och lagutskottet, har herr *Jakob Pettersson* i Södertelje föreslagit, »att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t måtte efter verkställd utredning dels för Riksdagen framlägga förslag till lagbestämmelser i syfte att för personer, som för brott, begånget under rusets inflytande, dömts till fängelse eller straffarbete eller som under en kortare tid upprepade gånger bötfällts för fylleri, försvåra åtkomsten af starka drycker, dels ock meddela de närmare administrativa föreskrifter, som af sådana lagbestämmelser må föranledas.»

Till stöd för detta yrkande har motionären anført:

»Krafvet på legislativa inskränkningar i rusdryckshandteringen och rusdryckskonsumtionen bemötes ofta med den invändningen, att dylika inskränkningar innebära ett obefogadt intrång i de måttligas frihet. Det är orätt, säger man, att med anledning af de omåttligas missbruk förbjuda det måttliga bruket af starka drycker. I denna invändning ligger ett erkännande af det berättigade i sådana restriktioner, hvilka endast träffa

de omåttliga. Det torde rent af få anses allmänt erkänt, att de, som på ett eller annat sätt ådagalagt, att de ej utan påtagliga olägenheter eller uppenbar fara för sig själfva eller andra kunna hängifva sig åt bruket af spritdrycker, icke hafva samma anspråk på hänsyn i detta afseende som andra medborgare. Det oaktadt innehåller vår gällande rusdryckslagstiftning endast ett par bestämmelser, som rikta sig uteslutande mot ett sådant bruk af starka drycker, som enligt mera allmän uppfattning måste anses vara ett missbruk. I sådant afseende torde nämligen vara att nämna allenast 31 § 3 mom. i kungl. förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juli 1905, enligt hvilket brännvin ej må å försäljningsställe utlämnas till den som är rusig, ej heller till minderårig, samt 24 § i kungl. förordningen angående försäljning af vin och öl af samma dag, som förbjuder utlämnande af vin eller öl å försäljningsställe till den, som är rusig samt till minderårig under femton år.

Ett ytterligare steg i ifrågavarande riktning kan sägas vara åsyftadt med Riksdagens år 1907 aflåtna skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning, huruvida och i hvad mån bestämmelser må kunna meddelas om internering af alkoholister äfven mot deras vilja i för dem afsedda kuranstalter. Men äfven om denna riksdagsskrifvelse i sin tid kommer att leda till en verkligt tillfredsställande interneringslag, skall helt säkert äfven efter dess införande en mängd fall förekomma, i hvilka internering ej lämpligen kan äga rum, men i hvilka vederbörande ändock på grund af konstaterad brist på själfbehärskning ej bör tillåtas fullkomligt samma frihet att förskaffa sig rusdrycker som andra medborgare.

I England gälla enligt Inebriates Act 1898 och Licensing Act 1902 härutinnan följande bestämmelser:

Om en vanedrinkare dömes till fängelse eller straffarbete för ett brott, begånget under inflytande af rus eller dryckenskap, eller om en sådan person inom loppet af tolf månader dömes minst fyra gånger för fylleri, skall domstolen meddela den dömda förbud att under närmast följande 3 år vare sig å minuthandels- eller utskänkningslokal eller klubb köpa eller förskaffa sig starka drycker, vid vite af 20—40 shilling. På samma gång skola innehafvarne af alla minuterings- och utskänkningslokaler samt klubbar inom domstolens jurisdiktion genom polismyndigheten underrättas om förbudet, och den som med vetskap om detsamma säljer eller tillhandahåller vederbörande starka drycker eller tillåter, att sådana utlämnas åt honom, straffas med böter, första gången till belopp af högst 10 pund samt andra och följande resor till belopp af högst 20 pund.

För att bereda effektivitet åt dessa bestämmelser är det föreskrifvet, att alla dylika drinkare skola af polismyndigheten uppföras på s. k. svarta listor, som jämte vederbörandes porträtt tillhandahållas innehafvare af spritförsäljningsrättigheter.

Därjämte är i England förbud stadgad äfven för andra än krogvärdar och dylika att hjälpa en drucken person att erhålla starka drycker, och öfverträdelse af detta förbud straffas med böter, ej öfverstigande 40 shilling, eller med fängelse med eller utan »hard labour» i högst en månad.

Det är tydligt, att en dylik lagstiftning ej kan blifva synnerligen effektiv i en världsstad som London, där drinkarne för en ringa penning kunna förflytta sig från det ena polisdistriktet till det andra, men i mindre städer och på landsbygden hafva nu anförda bestämmelser visat sig vara ingalunda föraktliga medel i kampen mot dryckenskapen.

I en del svenska städer lära redan försök med dylik lagstiftning blifvit anställda, i det att vederbörande brännvinförsäljningsbolag genom kontrakt ålagts att icke sälja spritdrycker till personer, som af polismyndigheten eller fattigvårdsstyrelse betecknats såsom drinkare.

Principiellt torde ej några vägande skäl kunna åberopas emot sådana bestämmelser. Den frihet, som uppenbarligen har missbrukats, är ej förtjänt att skyddas, då det är att befara, att denna frihet, om den lämnas oinskränkt, kommer att leda till upprepade brott mot den allmänna ordningen samt säkerheten till person och egendom.

Gifvetvis är det förenadt med svårighet att så formulera en lag i ifrågavarande syfte, att man därmed uppnår det afsedda resultatet: väsentlig inkränkning i försäljningen af rusdrycker till alkoholister och »fyllerister». Under öfvervägande torde härvid böra tagas, huruvida för ändamålet är tillräckligt att göra tillägg till förordningarna om försäljning af brännvin samt af öl och vin, eller om äfven ändring bör göras i strafflagen samt i lagen om straffregister. Härom synes särskild utredning vara erforderlig, hvilken lämpligast torde böra verkställas genom Kungl. Maj:ts försorg. Likaså torde det vara nödvändigt, att den blifvande lagen i ämnet för vinnande af effektivitet kompletteras med en del rent administrativa föreskrifter, som det jämväl tillkommer Kungl. Maj:t att utfärda.»

I skrifvelse den 27 februari 1907 har Riksdagen hos Kungl. Maj:t anhållit, det täcktes Kungl. Maj:t låta verkställa utredning, huruvida och i hvad mån föreskrifter må kunna meddelas i fråga om internering af alkoholister äfven mot deras vilja i för dem afsedda kuranstalter samt,

*Utskottets
yttrande.*

i fall utredningen därtill gäfvé anledning, för Riksdagen framlägga förslag till lagstiftning i ämnet. Enligt hvad motiveringen till ifrågavarande skrifvelse gifver vid handen, har Riksdagen härvid med alkoholist förstätt en sådan person, hos hvilken begäret efter starka drycker antagit en sjuklig karaktär samt gått så långt, att vederbörande till följd af sin dryckenskap måste anses psykiskt ofri samt i följd däraf oförmögen att sörja för sig själf eller farlig för sin omgifning. I samband härmed har Riksdagen med styrka framhållit, att genomförandet af en dylik lagstiftning förutsätter stor varsamhet och att förfarandet vid meddelande af beslut om internering bör ordnas så, att personer, som förfallit till missbruk af alkohol, men ännu ej förlorat sin viljefrihet i berörda hänseende, icke utsättas för faran att förväxlas med sådana sjuklingar, hvarom här är fråga, och det därmed förenade äfventyret af tvångsinternering. Det är således uppenbart, att, när Riksdagens omförmälda skrifvelse, som ännu är beroende på Kungl. Maj:ts pröfning, i sin tid ledt till en lagstiftning i ämnet, sådana vanedrinkare, hvilkas spritbegär ej kan karaktäriseras såsom rent af sjukligt, fortfarande skola vara oförhindrade att genom missbruk af starka drycker vålla sina familjer både ekonomiska svårigheter och andra obehag samt medföra fara för den allmänna säkerheten. Endast på en ringa del af dylika drinkare kan straffet för fylleri väntas utöfva någon verkan; det stora flertalet af dem låter sig enligt erfarenhetens vittnesbörd icke däraf rättas. Under sådana förhållanden måste det, såsom motionären påvisar, framstå såsom ett önskemål att i största möjliga utsträckning för dylika drinkare försvåra åtkomsten af starka drycker. Motionären har i sådant afseende ifrågasatt, att om en person upprepade gånger bötfällts för fylleri eller dömts till urbota straff för brott, begånget under rusets inflytande, vederbörande domstol skulle vara skyldig meddela förbud för personer, som idka försäljning af starka drycker, att vidare sälja sådana till en dylik vanedrinkare. I samband därmed har såsom medel att göra lagen effektiv ifrågasatts skyldighet för vederbörande polismyndighet att om förbud af dylik art underrätta sprithandlare och värdhusvärdar i drinkarens hemort. Från principiell synpunkt finner utskottet icke något att invända mot berörda förslag. Beträffande möjligheten att effektivt upprätthålla dylika förbud är utskottet visserligen tveksamt för de större städernas vidkommande, men äfven om svårigheterna i detta afseende skulle visa sig oöfverkomliga å dessa orter, skulle dock enligt utskottets förmenande mycket vara vunnet, om sådana förbud kunde effektivt upprätthållas å landsbygden samt i smärre och medelstora städer. Utskottet är för öfrigt förvissadt,

att vetenskapen om att en dylik påföljd drabbar den, som gör sig skyldig till upprepadt missbruk af starka drycker, skulle i många fall verka återhållande på dryckenskapsbegäret samt bidra att stärka den utbredda folkmeningen om detta begärs förkastlighet. I likhet med motionären anser utskottet det emellertid böra öfverlämnas åt Kungl. Maj:t att efter ytterligare utredning af frågan framlägga förslag till lagbestämmelser härutinnan.

Utskottet får således hemställa,

att Riksdagen, med bifall till herr *Jakob Petterssons* förevarande motion, måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes efter verkställd utredning *dels* för Riksdagen framlägga förslag till lagbestämmelser i syfte att för personer, som för brott, begånget under rusets inflytande, dömts till fängelse eller straffarbete eller som under en kortare tid upprepade gånger bötfällts för fylleri, försvåra åtkomsten af starka drycker, *dels ock* meddela de närmare administrativa föreskrifter, som af sådana lagbestämmelser må föranledas.

Stockholm den 29 april 1909.

På sammansatta bevillnings- och lagutskottets vägnar:

NILS TROLLE.
